

legando jurisdictionem in ipsas personas, ad eum modum quo ipse Pontifex se habet respectu animarum purgatorii, quia neque ex parte ipsius rei, neque ex parte potestatis, aut voluntatis Pontificis invenitur in hoc repugnantia. Posito autem hoc modo delegacionis, posset hujusmodi delegatus concedere vivis indulgentiam per modum suffragii, et non per modum absolutionis, ut ex dictis etiam satis patet. Dico tamen hunc modum delegationis non esse in usu, sed quoties Papa dat facultatem ad concedendas indulgentias viventibus, simpliciter eam concedere juxta capacitatem et statum eorum, atque adeo constituendo eos subditos quoad hunc actum, ut in hoc foro solvi possint. Sicut etiam non repugnat ipsum Pontificem per se concedere indulgentiam viventibus tantum per modum suffragii; de facto tamen nunquam id facit, ut ex dictis constat. Aliqui vero excipiunt indulgentiam concessam ex satisfactionibus Sanctorum, quia (ut putant) solum esse potest per modum suffragii. Sed hoc est falsum, ut in superioribus ostendi, quia quod indulgentia sit per modum absolutionis, non pendet ex satisfactione, quae applicatur, sed ex potestate, per quam fit. Alii denique excipiunt indulgentiam, quatenus habet effectum in ipsomet concedente, quem putant posse sibi suffragari, non tamen seipsum absolvere, quod est probabile, non tamen necessarium. Manet ergo generalis regula, omnem indulgentiam viventibus concessam de facto esse per modum absolutionis, quamvis de possibili non repugnet concedi tantum per modum suffragii, quia omnem potestatem, quam habet Pontifex in animas purgatorii, habet a fortiori in viventes; unde posset illa præcise uti; quid enim repugnat?

12. *Indulgentiam per modum suffragii non consistere in hoc ut per alterius actionem obtineatur.* — Coroll. 2. — *Non satis est ad indulgentiam per modum absolutionis, ut alicui immediate conseratur.* — Atque hinc infero secundo, formalem ac præcisan rationem indulgentiae per modum suffragii non consistere in hoc, quod obtineatur media actione et applicatione alterius, ipso, qui eam lucrat, quasi passive tantum fructum recipiente; item infero, indulgentias defunctorum, formaliter loquendo, non ob hanc solam causam esse per modum suffragii. Probatur utrumque ex dictis, quia interdum conceditur, vel concedi potest indulgentia uni viventi, ut eam pro alio lucretur, et nihilominus, quod

respectu ejus, cui illa applicatur, sit vera absolutio, ut ostensum est; ergo aliquid aliud concurrit seu respectu defuncti, ratione cuius indulgentia illi concessa, non est absolutio. Ergo ex illa præcisa ratione non satis explicatur modus suffragii. Imo ulterius etiam existimo, indulgentiam per modum absolutionis, non satis explicari per hoc, quod directe et immediate conceditur alicui sine interventu actionis, vel obligationis alterius tertiae personæ, quia quando in suffragio ex thesauro intervenit haec tertia persona, non est ipsa, quæ dat indulgentiam, vel satisfactionem de thesauro communi applicat, sed Pontifex, ut vidimus; ergo eadem ratione Pontifex, nulla interveniente tertia persona, vel actione ejus, potest illam concedere solum per modum suffragii.

13. *An sit de necessitate indulgentiae pro defunctis ut concedatur medio opere viventis.* — *Ratio pro parte negante.* — Ut autem res haec magis declaretur, dubitari non immerito potest, an sit de necessitate indulgentiae pro defunctis, ut concedatur medio aliquo vivente, qui aliquid operando, illam pro defuncto lucretur. Nam, si usum spectemus, videbitur hoc esse necessarium; nunquam enim indulgentiae pro defunctis aliter concessæ sunt, ut constat ex historiis, seu concessionibus Pontificum supra citatis. Atque hinc fortasse ortum est, ut modus suffragii positus esse credatur in illo quasi circuitu, seu indirecta concessione, facta uni per applicationem alterius. In contrarium autem facit, quia non est de ratione indulgentiae, ut exigatur aliquod opus ad obtainendam illam, sed potest Pontifex immediate illam concedere, si aliunde supponatur motivum sufficiens; ergo potest Pontifex hoc modo concedere indulgentiam defunctis, sicut vivis; ergo potest non exigere actionem, vel applicationem tertiae personæ. Haec posterior consequentia per se evidens est. Prior vero patet a paritate rationis, et quia non potest ostendi specialis repugnantia. Et confirmatur, quia ille modus indulgentiae non repugnat suffragio: cur enim, sicut ego offero immediate ipsi Deo meam privatam satisfactionem pro anima defuncti, ut Deus illi remittat penam, non potest etiam Pontifex immediate offerre Deo satisfactionem de thesauro Ecclesie, applicando illam animabus purgatorii, vel generaliter omniibus, vel specialiter aliquibus, ut Deus illis remittat tantam vel tantam penam? Plene hoc non repugnat rationi suffragii, ut sic. Et confirmatur am-

plius, nam, sicut absolutio potest immediate fieri propter rationabilem causam sine alia exactione vel ab illo, vel ab alio pro illo, ita etiam solutio; ergo etiam suffragium, nam, seclusa solutione, hoc suffragium nihil aliud est quam solutio quædam. Quod si haec pars posterior vera est, ex illa clare concluditur, non satis esse, ut indulgentia sit per modum absolutionis, quod directe et immediate concedatur alicui sine interventu alterius; nam, etiam si hoc modo concederetur animabus purgatorii, esset per modum suffragii; atque ita omnino evertitur opinio, in qua versamur.

14. *Resolutio dubii.* — Et mihi quidem videntur concludere posteriores rationes, si nudam potestatem dispensantis, et capacitatem animarum consideremus. Aliunde vero ex parte finalis causæ, evenire puto, ut indulgentia nunquam concedatur defunctis, nisi per vivos, nec moraliter loquendo aliter fieri possit. Nam imprimis frequentior usus indulgentiarum est, ut concedantur sub conditione alicujus operis, propter congruentias superius adductas; hoc autem opus non potest immediate exigi ab ipsis animabus purgatorii, quia nec sunt capaces ejus, nec quoad hoc habent nobiscum commercium. Quod enim quidam aiunt, saltem posse pro nobis orare, ideoque posse illud ab eis exigi, non recte dictum est, tum quia illud prius incertum est, tum etiam quia Pontifex non potest alicui opus injungere, quod non potest ei proponere seu promulgare; non potest autem suam voluntatem animabus purgatorii manifestare; imo est etiam incertum, an Deus ipsis eam revelet. Addit præterea Richardus, 2, d. 20, art. 3, q. 3, rationem aliam, scilicet, quia oratio, ut fit ab anima purgatorii, non est opus penale, sicut est oratio viatoris. Sed hoc non multum impediret, quia posset oratio exigi solum ut impetratoria. Deinde, licet effectus indulgentiae respiciat utilitatem defuncti, tamen causa concedendi indulgentias semper respicit viventes, et utilitatem aliquam, seu profectum Ecclesiæ in hoc mundo militantis, tum quia haec est, quæ immediate subest pastorali curæ Pontificis; tum etiam quia si sola utilitas animarum purgatorii spectanda esset, posset Pontifex suo arbitrio animas a purgatorio educere sine alia causa, cuius oppositum certum est. Haec ergo causa moraliter non occurrat sine ordine ad viventes; et ideo illis medianibus, ei per operationes eorum conceduntur indulgentiae defunctis, et non aliter.

Quamvis autem de facto hoc ita sit, non tamen in eo formaliter consistit ratio et modulus suffragii, sed haec tantum concomitantem se habent, ut ex dictis constat.

15. *Indulgentiam per modum absolutionis et suffragii differre in modo causandi suum effectum.* — Corollarium tertium. — *Indulgentia per suffragium potest concedi non subditis, non sic per absolutionem.* — Tertio igitur ex dictis concludo, indulgentiam per modum suffragii, et per modum absolutionis, si cætera paria sint, non differre vel in quantitate effectus, vel in ejus infallibilitate, sed in modo causandi moraliter illum effectum. Nam quando indulgentia est per modum absolutionis, qui eam concedit, proxime et immediate remittit penam tanquam minister Dei et judex locum ejus tenens; quando vero solum est per modum suffragii, concedens non remittit penam, sed offert Deo premium æquivalent, ut ipse remittat. Unde fit ut in utraque intercedat ratio justitiae, sed diverso modo, nam in absolutione intercedit justitia quasi vindicativa ex parte absolvientis; nam sicut ad illum spectat punire, ita et judicialiter absolvere. In posteriori vero modo solum intervenit justitia per modum cuiusdam equivalentis commutationis fundatae in pacto et promissione divina. Verum est tamen, etiam in altero modo includi hanc commutationem, quia, ut supra dixi, absolutio non fit sine æquali solutione ex satisfactionibus thesauri, applicatis per ipsammet absolutionem. Unde etiam recte dicere possumus, haec duo se habere tanquam includens et inclusum, ex quibus tandem oritur alia differentia, quod indulgentia per modum suffragii potest concedi non subditis, si alioqui dispensator habeat talem potestatem supra thesaurum; indulgentia autem per modum absolutionis solum potest concedi subditis, quia est actus judicariæ potestatis. Et de hac sola intelligendus est textus in dict. c. *Quod autem, de Pœnit.* et remiss., quamvis simpliciter loquatur, quia loquitur de indulgentia concessa ab Episcopis, qui non possunt concedere indulgentias, nisi per modum absolutionis, ut infra suo loco dicemus. Quod si aliquis inquirat, cur Pontifices tam accurate explicit indulgentiam pro defunctis esse per modum suffragii, cum differentia haec, quæ a nobis explicata est, magis in subili quadam speculatione, quam in usu aliquo, vel effectu moraliter consistat, respondendum est, id merito fecisse, ut declarent se non abuti potestate sibi concessa,

nec recognoscere animas purgatoriū tanquam sibi subjectas, ut eas judicare velint, sed ut charitate sibi conjunctas, et indigentes, quibus subvenire possunt ex thesauro Christi, tanquam dispensatores ejus.

16. Tam indulgentiam per suffragium quam per absolutionem, vere esse indulgentias. — Ultimo infero ex dictis, licet hæc due indulgentiae per modum absolutionis vel suffragii, dici possint formaliter seu morali specie differre, propter differentias assignatas, nihilominus utramque esse veram ac propriam indulgentiam. Quod de indulgentia absolutionis indubitatum est apud omnes. De illa vero, quæ est per modum suffragii, quidam dicunt esse tantum indulgentiam secundum quid, significantes analogice tantum esse indulgentiam. Qui modus loquendi mihi non probatur, quia haec indulgentia vere est efficax, ut remissio poenæ obtineatur gratis ac liberaliter respectu ejus, cui talis remissio fit; sed hoc tantum significatur nomine indulgentiae; ergo. Præterea ea definitio indulgentiae supra tacta in hanc indulgentiam pro defunctis convenit; nam est actus jurisdictionis clavum, quo mediante fit remissio poenæ temporalis debitæ pro peccato actuali, absque sacramento; ergo nihil illi deest ad veram rationem indulgentiae. In tota enim illa definitione nulla est particula, de qua possit dubitari, præterquam de genere, eo quod animæ purgatoriū non sint de jurisdictione Ecclesiæ. Hoc vero ex dictis facile expeditur, quia licet hæc indulgentia non sit actus jurisdictionis in subditos, est tamen actus potestatis jurisdictionis ad dispensanda, seu distribuenda bona communia; nec enim talis actus fieri potest sine potestate, neque ad potestatem ordinis spectat; ergo erit a potestate jurisdictionis, quatenus tota potestas gubernativa hoc nomine comprehenditur. Item hic actus est quedam solutio, per quam tollitur impedimentum ingrediendi regnum cœlorum; vere ergo ac proprie participat genus positum in definitione indulgentiae.

17. Objectio. — Solutio. — Solum posset aliquis in hoc dubitare, quia diximus, in hac indulgentia per modum suffragii, ipsum Pontificem non proprie remittere poenam, sed offerre tantum premium, propter quod Deus remittit; indulgentia autem proprie et in rigore significat ipsam remissionem; ergo in hoc genere concessionis Pontifex non dat simpliciter indulgentiam, sed dat id quo obtineri possit. In hoc fortasse fundati sunt, qui

nolunt hanc vocare indulgentiam simpliciter, sed secundum quid, id est, cum illo addito, *per modum suffragii*, quod putant esse diminuens; cum quibus (dummmodo non dicant diminuere certitudinem et infallibilitatem effectus) non est multum de nomine contendendum. Respondeo tamen, indulgentiam hanc includere remissionem poenæ virtuali seu morali modo, quia continet æquivalentem solutionem, ad quam veluti in genere causæ formalis sequitur expulsio alterius poenæ, seu reatus ejus; et hoc satis est, ut hæc vocetur simpliciter indulgentia, supposito quod talis solutio fit per actum jurisdictionis; nam hoc postulat, ut dixi, communis vox, et ratio indulgentiae, ut excludatur solutio, quæ per privatum suffragium fieri potest; nam illa nec simpliciter, nec secundum quid, indulgentia dicitur.

SECTIO IV.

Quæ conditions requirantur ad valorem indulgentiae pro defunctis.

1. Quæstio hæc præcipue intelligitur (juxta materiam præsentis disputationis) **de conditionibus requisitis**, vel ex parte animarum purgatoriū, quæ sunt veluti proprium subjectum, circa quod versatur indulgentia, vel ex parte eorum viventium, qui lucraturi sunt indulgentiam defunctis; nam illi quodam modo recipiunt hunc favorem, seu gratiam. De aliis vero conditionibus, quæ ex aliis capitibus possunt esse necessariae, non est hic dicendi locus. Certum est enim in concedente requireti potestatem, de qua supra generatim dictum est, et infra in particulari disputabimus, quisnam habeat potestatem concedendi hanc indulgentiam pro defunctis. Rursus ex parte finis certum est requireti piam et rationabilem causam, de qua eadem ratio est in hac indulgentia, et in ea, quæ vivis conceditur, de qua disputatione sequenti dicturi sumus. Tria ergo tantum puncta præcipua hic declaranda supersunt.

An in lucrante indulgentiam pro defuncto requiratur gratia, in eo saltem tempore, quo opus injunctum perficit.

2. Primum est, an in eo, qui lucratur indulgentiam pro defuncto, requiratur gratia, eo saltem tempore, quo consummat opus ad indulgentiam requisitum. Certum est enim requireti ex parte illius, ut perficiat tale opus, quale a dispensatore indulgentiae postulatum

est; nam quoad hoc eadem est ratio de hac, et de indulgentia vivorum; nam etiam hic est concessio conditionata, quæ non impleta conditione non sortitur effectum.

3. Opus debet fieri intentione lucrandi illam defuncto. — *Non est tamen necesse ut satisfactio ejusdem operis pro defuncto offeratur.* — *An quando in forma indulgentiae pro defuncto postulatur Missa, necesse sit illam pro eo offerre.* — Rursus certum est necessarium esse ut tale opus fiat ex intentione et voluntate obtinendi indulgentiam defuncto; quia alias tale opus, formaliter loquendo, non esset opus indulgentiae, id est, nullo modo esset factum pro illo cui indulgentia procuratur, quod tamen et per se est necessarium ad effectum morale, et in ipsa concessione indulgentiae postulatur. Circa hoc autem oportet accurate distinguere, duobus modis posse intelligi opus hoc fieri pro animabus purgatoriū: primo ad effectum lucrandi illis indulgentiam, et hoc ut minimum est necessarium, ut concludunt rationes factæ. Secundo ut etiam tale opus, quatenus per se habet propriam satisfactionem, vel ex opere operantis, vel ex opere operato, offeratur pro anima purgatoriū, cui indulgentia procuratur; ut, verbi gratia, si opus illud sit jejuniū, habens satisfactionem annexam ex opere operantis, quod talis satisfactionis offeratur pro illa anima; si vero sit sacrificium Missæ, applicetur eidem animæ quoad effectum satisfactionis ex opere operato. Et in hoc sensu non existimo esse necessarium tale opus fieri pro anima purgatoriū, nisi in ipsa concessione expresse vel sufficienter declaretur. Patet, quia hoc opus non necessario exigitur ab operante, ut satisfactorium, sed solum ut piū, vel pertinens ad cultum Dei, vel conductens ad complendam causam sufficientem indulgentiae, quæ potest compleri solum ex eo quod fiat, etiamsi specialis fructus ejus non applicetur tali animæ. Deinde, ut opus sit satisfactorium ex opere operantis, necesse est quod in gratia fiat; sed, ut sufficiat ad lucrandam indulgentiam alteri, non est necesse fieri in gratia, ut statim dicemus; ergo ad prædictum finem necessarium non est opus esse satisfactorium ex opere operantis; ergo etiamsi contingat esse satisfactorium, non erit necessarium propriam, et quasi personalem satisfactionem offerre pro anima, cui satisfactio procuratur, nisi hoc in concessione exprimatur, quod raro vel nunquam fit. In sacrificio autem Missæ non habet locum prædicta ratio, quia, etiamsi sacrificans

sit in peccato mortali, semper habet suum effectum ex opere operato in eo pro quo offeratur, si in illo non sit obex, et ad hunc finem solet præcipue postulari hoc sacrificium, quando offerri præcipitur; et ideo in eo magis dubia res est, verisimilusque apparet, quando conceditur indulgentia liberandi animam a purgatorio, dicendo unam Missam, consequenter postulari, ut sacrificium illud ex opere operato pro illa anima offeratur. Securius ergo est ita facere, quanquam in rigore id non sit per se necessarium ad talem indulgentiam, sed pendeat ex voluntate concedentis. Ideoque verba rescripti, seu privilegii attente expendenda sunt; nam si hunc tenorem contineant: *Dicendo aut offerendo Missam pro defuncto, liberes ejus animam a purgatorio*, tunc necessarium erit fructum sacrificii tali animæ in particulari applicare. Si autem solum dicatur: *Dicendo Missam, vel quoties Missam dixeris, tolles liberes unam animam a purgatorio*, tunc ex vi talium verborum satis est illud piū opus facere, etiamsi particularis fructus ejus, sive ex opere operantis, sive ex opere operato tali animæ non applicetur, sed solum beneficium indulgentiae. Sæpe autem non constat, quibus verbis talis gratia concessa sit, et tunc securius est sacrificium pro defuncto offerre, semperque est optimum consilium, quia fortasse hoc modo erit sufficiens causa ad lucrandam integrum indulgentiam, quæ alias non esset.

4. Lucrare sibi indulgentiam potest operis satisfactionem alteri donare. — Atque hinc obiter colligo, quando aliquis exequitur opus piū, ut sibi ipsi lucretur indulgentiam aliquam, posse nihilominus propriam satisfactionem, quam ex opere operantis inde habet, alteri aut defuncto, aut viventi applicare per modum suffragii, quia indulgentia solum exigit executionem illius operis, non vero applicationem satisfactionis ejus pro se, vel pro alio, quod a fortiori probant omnia dicta. Imo etiam quoad hanc partem existimo verum, si aliqui concedatur indulgentia plenaria quoties sacrificaverit tali loco, vel tali die, vel simpliciter, posse lucrari indulgentiam, sacrificium offerendo pro altero vivente, aut defuncto, quia neque ex vi talis concessionis aliud exigitur, neque est verisimile indulgentiam impediare hoc charitatis opus, aut hanc esse Pontificis intentionem.

5. In lucrante indulgentiam defuncto non requiritur status gratiae. — Tertio (ut ad punctum propositum redeamus) certum est,

quando opus exequendum vel pars ejus tempore antecedit effectum indulgentiae, pro illo tempore non esse necessarium ut opera sit in gratia, quia supra ostensum est hoc non esse necessarium ad lucrandum sibi indulgentiam; ergo neque erit necessarium ad lucrandum alteri. Item, quia in forma talis indulgentiae non postulatur ut opus fiat in gratia, sed ut opus fiat. Difficultas vero nonnulla est, quando consummato opere statim tribuendus est fructus indulgentiae. Et ratio dubitandi est, quia in eo casu ad lucrandum sibi indulgentiam necessarium est, esse in gratia saltem pro eo tempore, vel momento quo consummatur opus; ergo idem erit necessarium ad lucrandam indulgentiam alteri, quia non est potentior peccator ad obtinendum beneficium alteri, quam sibi ipsi. Atque ita tenet Angelus, verb. *Indulgentia, n. 21, cum Cardinali, in Clem. 2 de Pœnit. et et remiss.*

6. Nihilominus dicendum est etiam tunc non esse necessarium statum gratiae. Quod tenet Gabr., in additione citata ad lect. 57, cum D. Thoma et Richardo, quos citat. Et idem sequitur Cordub., q. 26. Et ratio est, quia status gratiae solum requiritur ad tollendum obicem indulgentiae; et ideo per se solum est dispositio necessaria in eo, qui recepturus est indulgentiae effectum; in praesenti autem non est recepturus effectum ille, qui efficit opus ad indulgentiam requisitum, sed alius, cui indulgentia procuratur; ergo. Et ideo non est simile de lucrante sibi ipsi indulgentiam, nam in eo requiritur status gratiae, non formaliter, quia operans est, sed quia recipiens est indulgentiae effectum. Atque hac ratione non est inconveniens, quod existens in peccato, aliquem effectum possit obtainere alteri, et non sibi, quia ipse habet obicem, non vero alius; maxime cum hic effectus non nitatur merito operantis. Sicut sacerdos existens in peccato, potest per sacrificium obtainere alteri remissionem pœnæ, non vero sibi. Denique explicatur optime ex dictis: nam is qui lucratur indulgentiam alteri, nullo modo prius sibi lucratur aliquam satisfactionem, ut eam alteri præbeat, sed solum exhibet conditionem postulatam, ut Pontifex alteri concedat indulgentiam; hæc autem conditio non est nisi executio talis operis quoad substantiam ejus, per quod potest sufficienter impleri causa proportionata talis indulgentiae, ut in superioribus locis declaratum est; ergo.

8. *Dubii resolutio.*—In hac re nihil invenio certum, nam autores pauca de illa dixerunt, et Palacios, qui illam attigit in 4, d. 45, q. ult., in fine, nihil aperte dicit. Utraque igitur pars probabilis est, et posteriori quidem faveant autores, qui communiter solum requirunt ad indulgentiam ex parte ejus, cui applicatur,

An requiratur character baptismalis in defuncto, qui indulgentiam lucratur.

7. *Ratio dubitandi pro parte affirmativa.*—*Ratio pro parte negativa.*—Secondum punctum est, an ex parte lucrantis hanc indulgentiam requiratur character baptismalis (de gratia enim non disserimus, nam dictum est hanc indulgentiam solum posse offerri pro animabus purgatorii, quas constat esse in statu gratiae). De caractere autem baptismali videtur esse nonnullum dubium, quia actus clavium non possunt exerceri nisi circa eos qui sunt vel fuerunt Ecclesiæ membra; nam, *de his qui foris sunt, nihil ad nos*; nullus autem est Ecclesiæ membrum, donec caractere baptismali insignitus sit, quia baptismus est Ecclesiæ janua. Item, quia ita videtur in usu observari; conceduntur enim indulgentiae solum profidelibus vivis aut defunctis; fidelium autem nomine, juxta communem Ecclesiæ phrasim, illi dicuntur, qui fidem in baptismo professi sunt. In contrarium vero est, quia, ut indulgentia concedatur pro defuncto, non est necesse illum esse subditum jurisdictioni Pontificis, ut declaratum est; ergo neque est necesse fuisse illi subditum in hac vita, quia hæc relatio præcedens parum refert ad indulgentiam, si in præsenti tempore, quo indulgentia conceditur, non est necessaria; ergo nec necessarium est quod præcesserit baptismus, vel quod character baptismalis habeatur, solum enim posset propter subjectionem requiri. Item ratio a priori esse videtur, quia hæc indulgentia solum conceditur per modum suffragii; homo autem non baptizatus capax est suffragii, si sit in charitate, quia communicatio suffragiorum fundatur in unione charitatis, quam potest habere aliquis sine caractere baptismali, quia licet in re ipsa baptismum non suscepit, potest per contritionem, et votum baptismi justificari. Unde probabile valde est privata suffragia illis applicari, etiam quoad participationem satisfactionis, ut in superioribus vidimus; ergo verisimile est, eos esse capaces hujus suffragii, quod per indulgentias fit.

8. *Dubii resolutio.*—In hac re nihil invenio certum, nam autores pauca de illa dixerunt, et Palacios, qui illam attigit in 4, d. 45, q. ult., in fine, nihil aperte dicit. Utraque igitur pars probabilis est, et posteriori quidem faveant autores, qui communiter solum requirunt ad indulgentiam ex parte ejus, cui applicatur,

statum gratiae, et debitum pœnæ ob culpam actualem remissam, et nullam mentionem faciunt characteris baptismalis. Priori vero parti faveant Patres, qui negant sacrificium Missæ posse offerri pro catechumeno defuncto, ad remittendam illi pœnam temporalem ex opere operato; nam hinc videtur colligi generalis regula, *an' e baptismum neminem esse capacem effectus ex opere operato, etiam si justificatus sit; nam si esset capax, posset illum recipere per sacrificium Missæ, quia ex suo genere est potentissima causa ad hunc effectum; remissio autem per indulgentiam est ex opere operato; non ergo habebit locum in non baptizatis.* Unde etiam videtur colligi, quod sicut potestas offerendi sacrificium pro vivis et defunctis coactata est ad baptizatos, etiamsi id, quod offertur, sit per modum suffragii, ita etiam potestas clavium ad concedendas indulgentias pro vivis et defunctis limitata sit ad baptizatos, etiamsi habere possit actum per modum suffragii. Nam per se verisimile est Papam non posse alicui defuncto concedere indulgentiam per modum suffragii, cui viventi non potisset concedere indulgentiam per modum absolutionis; hanc autem non potest concedere catechumeno viventi; ergo neque illam defuncto. Denique usus magnum indicium est potestatis; cum ergo hoc genus indulgentiae nunquam fuerit in usu Ecclesiæ, non habemus indicium, nec rationem aliquam sufficientem, cur asseramus hanc indulgentiam esse possibilem, ideoque verisimilius est hunc favorem ex Christi institutione esse proprium Christianorum.

An in anima purgatorii aliqua dispositio præter characterem baptismalem et gratiam requiratur.

9. *Non requiritur in anima speciale meritum de congruo, quod in hac vita præcesserit.*—Tertium punctum est, utrum præter characterem et gratiam alia dispositio requiratur in anima purgatorii ad hunc effectum. Sed quæ hic tractari poterant, in superioribus fere expedita sunt. Nam imprimis tractari poterat sententia Cajetani asserentis requiri speciale meritum de congruo, quod in hac vita præcesserit, quod videlicet quis mereatur, ut indulgentiae, post mortem illi applicatae, a Deo acceptentur. Sed circa hanc sententiam nihil novi dicendum occurrit; non enim majori fundamento meritum hoc requiritur in defunctis, quam in vivis postulent speciales sollicitudines satisfaciendi; unde, quibus argu-

mentis ostendimus sine causa postulari conditionem illam in viventibus, eisdem concluditur hanc non esse necessariam in defunctis. Item, rationes, quibus supra probavimus hujusmodi speciale meritum non esse necessarium ad effectum infallibilem aliorum suffragiorum, idem probant de hoc suffragio indulgentiarum, quia applicatur per potestatem a Christo concessam, et sub ejus verbo ac promissione; ergo tantum requirit, ut non inveniat obicem. Denique quando Sancti loquuntur de hujusmodi merito, nihil requirunt, nisi quod ad obtinendam remissionem venialis culpæ sufficiat, ut constat ex Augustino, in Enchir., c. 110. Estque ad hoc propositum locus optimus apud Gregorium, lib. 4 Dialog., c. 39, ubi sic inquit: *Hoc autem sciendum est, quia illic saltem de minimis nihil purgationis obtinebit, nisi bonis hoc actibus in hac adhuc vita positus, ut illic obtineat, promereatur.* Ubi etiam per purgatorium ignem ait non tolli venialia peccata, nisi quispiam in hac vita hoc promeruerit; certum est autem non esse ad hoc necessarium speciale meritum, sed illud sufficere, quod ad moriendum in gratia satis est; de hoc ergo tantum loquitur Gregor., et de eodem loquuntur cæteri Patres in similibus locis. Unde sunt etiam optima illa verba Gregorii ad confirmandam sententiam, quam in superioribus cum D. Thoma docuimus, scilicet, peccatum veniale nunquam dimitti, quandiu cum mortali conjunctum est.

10. *In anima non requiritur notitia, aut acceptatio beneficii sibi impensi.*—*Hostiens.*—Altera etiam sententia potest hoc loco tractari, quæ requirit in anima defuncti, pro qua indulgentiam lucratur, notitiam aliquam, et acceptationem beneficii sibi impensi. Sed hanc sententiam apud nullum auctorem invenio præter Hostiensem in c. *Ex eo, de Pœnit. et remiss. n. 5*, ubi varias requirit conditiones ad lucrandam indulgentiam, quarum aliquæ cognitionem, et justam illius existimationem supponunt. Sed ille non loquitur de indulgentiis pro defunctis, quas alibi negat concedi posse, neque illæ conditiones etiam in viventibus necessariæ sunt, sed solum quæ in superioribus sunt assignatae. Illa ergo specialis notitia non est necessaria in anima liberanda a purgatorio per indulgentiam; quia, per se loquendo, nihil confert ad effectum ejus. Unde incertum est, an Deus illam conferat per speciale revelationem. Neque etiam ad fructum indulgentiae obtinendum neces-

sarium est, specialiter credere, aut sperare, diatus terminus ejus est finis intrinsecus illius; sic igitur remissio pœnae est intrinsecus finis indulgentiae; unde verissime dicitur indulgentia concedi propter liberandum hominem a tali reatu pœnae vel a purgatorio, etc.; quod si quis dicat, remissionem pœnae esse ipsammet indulgentiam, ideoque non posse esse finem ejus, negandum id est, nisi large nomen causæ effectui tribuatur; proprie enim remissio pœnae non est indulgentia, sed effectus ejus; indulgentia vero est, vel absolutio per quam fit talis remissio, vel tale suffragium quo comparatur. De hoc ergo fine nihil habemus, quod addamus his, quæ de effectu indulgentiae diximus. Inquirimus igitur in praesenti, an præter hunc finem necessarius sit alius extrinsecus, qui moveat concedentem ad indulgentiam præstandam et qualis ille futurus sit, quamque necessarius sit, scilicet, ut concessio honesta sit, an vero etiam, ut valida sit, simulque attingenda erunt aliqua de causis indulgentiarum, quæ sunt in usu, an sufficientes sint.

SECTIO I.

Utrum ad concedendam indulgentiam necessaria sit aliqua causa finalis, quæ moveat concedentem.

4. Ratio dubitandi. — Ratio dubitandi esse potest, quia indulgentia secum habet intrinsecum motivum sufficientem, quale est liberare proximum a tali miseria; ergo illud satis est ut talis concessio honeste fiat, et a fortiori, ut fiat valide, quia actus jurisdictionis invalidus nunquam honeste fit, per se loquendo, et seclusa ignorantia. Prima consequentia patet, quia ut actus sit honestus ex parte finis, satis illi est habere intrinsecum motivum honestum; supponimus enim ex parte aliarum circumstantiarum non habere inordinationem aliquam; nam hoc etiam accidentarium et extrinsecum esset. Antecedens patet, tum quia in ipso, cui conceditur indulgentia pro se, vel pro alio, ut honeste operetur ad illam lucrandam, sufficit quod id faciat, ut se, vel proximum liberet a tali debito, etiamsi nullum aliud extrinsecum motivum habeat; ergo in concedente erit illud etiam sufficientem motivum. Tum etiam quia in eleemosyna corporali sufficientem motivum ad honestatem ejus est liberare proximum a tali miseria, et in eleemosyna spirituali, quæ fit per alia suffragia, simile aut proportionale motivum est sufficientissimum, et in sacramento pœnitent-

DISPUTATIO LIV.

DE CAUSA FINALI, PROPTER QUAM CONCEDE POSSUNT
AG DEBENT INDULGENTIAE.

Finis intrinsecus indulgentiae quis. — Post materialem causam indulgentiarum, dicendum videbatur de formali; sed quia illa nihil aliud esse potest, nisi actus quidam cause efficientis indulgentiam, ideo commodius infra post efficientem causam de illa forma disputabimus. Hic ergo incipimus agere de causis extrinsecis indulgentiarum, quarum prima est finis, qui in hac disputatione explicandus est. Distinguere autem oportet duplum finem, intrinsecum, vel extrinsecum. Intrinsecus finis indulgentiae dici potest ipsem effectus proximus ejus, sicut in omni actione imme-

fie optimum motivum absolutionis est liberare proximum a miseria peccati, illudque sufficit, supposita dispositione et capacitate subjecti; ergo idem dicendum est in praesenti, sive indulgentia intelligatur fieri per modum suffragii et eleemosynæ, sive per modum absolutionis; nam etiam supponitur subjectum capax et dispositum, neque propter extrinsecum finem redditur magis capax, magisque dispositum. Denique Christus Dominus absolute concessit facultatem Petro dicens: *Quodcumque solveris neque addidit restrictionem, quod solveris ex causa seu fine extrinseco honesto; ergo non est a nobis addenda illa restrictio, quandoquidem neque ex natura rei necessaria est ad honestatem actus, ut ostensum est.* In contrarium autem est, quia, si hujusmodi finis non esset necessarius, ut concessio indulgentiae sit rationabilis et prudens, posset Pontifex sua voluntate spoliare purgatorum, vel omnibus rite confitentibus totum reatum pœnam remittere, eo tantum fine, ut eos illo malo liberaret; consequens autem est plane absurdum.

2. Causam piam esse necessariam ad indulgentiam licite concedendam. — *Objectio.* — *Solutio.* — *Cur Deus pœnam possit absque causa condonare, non vero Pontifex.* — Dicendum ergo est, necessariam esse causam aliquam honestam, ac piam, ob quam expedit indulgentiam ejusque effectum concedere, quæ distincta sit ab ipso effectu, seu fine intrinseco indulgentiae. Hæc est communis sententia omnium scriptorum in hac materia. Et a posteriori optime convincitur argumento facto. Ratio vero a priori est, quia hæc potestas data est Ecclesiæ in aedificationem, et non in destructionem; concessio autem indulgentiae solum propter seipsam, ut sic dicam, et suum effectum sine alia causa, esset in destructionem et perniciem fidelium; sic enim neque in hac vita, neque in purgatorio pœnas timerent, cum scirent juste et sancte posse illis liberaliter condonari; ergo etiamsi Christus id expresse non declaraverit, potest illa ex intrinseca ratione sua secum affert illam conditionem. Præterea, Deus ipse, licet sit infinite misericors et liberalis, non statim remittit omnem pœnam temporalem, ut homines liberet a tali miseria, sed in hoc servandum putat justitiae ordinem; ergo multo minus potest Pontifex licite id facere. Patet consequentia, quia in hoc se gerit, ut minister Dei, qui tenetur voluntati ejus sese accommodare. Dices, esto de facto Deus non faciat regulariter: certum est tamen posse id

3. Objectio. — *Solutio.* — Quod tandem in hunc modum explicari potest: nam vel indulgentia consideratur ut absolutio, vel ut dispensatio thesauri per modum suffragii. Prior modo manifestum est requiri causam, quia est actus judicis ut sic; judex autem non potest prudenter absolvere reum, solum ut ipsum a pœna liberet absque alia ratione, quod maxime locum habet in inferiori judice, qui judicare tenetur secundum leges superioris. Imo nec ipse superior (secluso Deo propter supremum dominium) potest sua voluntate absolvere reum, nulla habita ratione communis boni; hac enim ratione non potest Pontifex etiam in propriis legibus licite dispensare sine causa. Et confirmatur, nam hac ratione, quamvis sacerdoti absolute data sit potestas remitti peccata, non est tamen ei liberum absolvere a tota pœna hominem etiam contritum, si non est sufficienter dispositus ad totum illum effectum. Dices, hoc argumentum vel nihil probare, vel posse in contrarium retorqueri; nam confessor propter nullam causam extrinsecam potest absolvere pœnitentem a tota pœna, si ejus contritio non est sufficientis dispositio ad tantum effectum; ergo etiam per indulgentias non poterit dari absolutio a tota pœna, propter extrinsecam causam, nisi in recipiente sit aliqua interna dispositio proportionata ad il-